

Binnen de vaste commissie voor Defensie bestaat bij enkele fracties de behoefte de Minister van Defensie enkele vragen en opmerkingen voor te leggen inzake haar brief d.d. 17 augustus 2018 houdende de geannoteerde agenda van de Raad Buitenlandse Zaken met de ministers van Defensie van 29 en 30 augustus 2018. Tevens is voor dit Schriftelijk Overleg geagendeerd het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 25 juni 2018 in Luxemburg (Kamerstuk 21 501-28, nr. 176).

De voorzitter van de commissie,
Ten Broeke

De griffier van de commissie,
De Lange

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de informele Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) van 29 en 20 augustus 2018. De leden van de VVD-fractie hebben hierbij nog enkele vragen en opmerkingen.

De fractie van 50PLUS heeft met belangstelling de geannoteerde agenda en overige stukken voor dit schriftelijk overleg gelezen. Op een aantal punten heeft de fractie van 50PLUS vragen en opmerkingen.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de geannoteerde agenda voor de informele RBZ. Deze leden hebben nog enige vragen en opmerkingen.

Inleidende vragen en opmerkingen

De fractie van 50PLUS stelt allereerst een vraag over de toenemende samenwerking op de defensiegebied. Kan de Minister aangeven wat zij precies bedoelt met de mededeling dat Bosnië-Herzegovina is geïdentificeerd als een van de pilotlanden voor EU-NAVO samenwerking op het gebied van defensie capaciteitsontwikkeling? Wat houdt deze pilot precies in en wat zijn de andere pilotlanden?

De fractie van 50PLUS staat op zich positief tegenover het streven om binnen de Europese Unie meer samen te werken op het gebied van veiligheid en defensie. De fractie maakt zich echter wel zorgen over de manier waarop de Europese Vredesfaciliteit gestalte lijkt te gaan krijgen. De fractie baseert die zorg op de inhoud van de geannoteerde agenda en de separaat ontvangen BNC fiche MFK Raadsbesluit European Peace Facility.

Op pagina 5 van de BNC-fiche leest de 50PLUS-fractie de zin: «Veel van de huidige VN-missies opereren in een complexe en gevaarlijke omgeving terwijl zij de daarvoor benodigde capaciteiten ontberen». Kan de Minister de Kamer een overzicht geven van de missies waarbij dat het geval is, bij welke daarvan Nederland betrokken is en welke maatregelen de Minister neemt om risico's voor Nederlandse militairen te voorkomen?

Europese Vredesfaciliteit (EPF)

In het bijgevoegde BNC-fiche is te lezen dat het voorstel van Hoge Vertegenwoordiger Mogherini om een Europese Vredesfaciliteit in het leven te roepen het doel heeft om EU-vredesoperaties beter te coördineren en financieren. Zo zullen de gemeenschappelijke kosten van militaire EU-operaties ondergebracht worden in de EPF, vallend buiten de EU-begroting. Dit plan moet EU-operaties in staat stellen om, binnen de grenzen van hun mandaat, steun te ontvangen in de vorm van «geïntegreerde pakketten» die kunnen bestaan uit onder andere training en materieel. Daarnaast moet de EPF steun bieden aan militaire vredesoperaties die door derde landen of internationale organisaties worden getrokken. Momenteel richt de EU zich vanuit de huidige *African Peace Facility* (APF) op ondersteuning van operaties op het Afrikaanse continent. In het EPF-voorstel wordt de APF ondergebracht in de EPF, zonder geografische beperking. Als laatste moet het breder optreden op militair en defensiegebied ondersteunend zijn aan de doelstellingen van het Gemeenschappelijk Buitenland- en Veiligheidsbeleid, met name gericht op de capaciteitsopbouw van krijgsmachten in derde landen. Er is te lezen dat de EPF buiten de EU-begroting zal vallen en ongeveer 10 miljard zal kosten in de periode 2021–2027.

In het BNC-fiche stelt het kabinet voorstander te zijn van dit initiatief, maar zijn zij kritisch op de financiële onderbouwing van het plan. Wat de VVD-fractie betreft moet het financiële plaatje duidelijker worden en het is goed dat de Minister hier achteraan gaat.

De CDA-fractie steunt de constructief-kritische inzet van het kabinet als het gaat om de Europese Vredesfaciliteit.

De CDA-fractie heeft begrip voor het streven van de Hoge Vertegenwoordiger om met deze faciliteit de bestaande financieringsinstrumenten – het Athenamechanisme en de African Peace Facility – te vereenvoudigen en de EU beter in staat te stellen meer te doen en sneller en effectiever te kunnen optreden op het gebied van conflictpreventie, vredeshandhaving en de versterking van de internationale veiligheid. De CDA-fractie ziet de beperkingen die er zijn binnen de huidige financieringsinstrumenten. Maar vraag blijft wel of deze beperkingen met het voorstel tot het EPF voldoende geadresseerd worden.

Over de beoogde financiering en de onderbouwing ervan zijn de leden van de CDA-fractie kritisch. Het voorstel voorziet in jaarlijkse begrotingen, oplopend van maximaal 800 miljoen euro in 2021 naar maximaal 2 miljard in 2026 en 2027. Klopt het dat dit ongeveer zou neerkomen op een verviervoudiging van de uitgaven in vergelijking met de huidige gezamenlijke uitgaven voor Athena en APF? De CDA-fractie steunt de inzet van het kabinet om aan te dringen op een helder beeld van de financiële implicaties van het voorstel. Het kabinet geeft aan dat het voorstel neer zou komen op een Nederlandse bijdrage van gemiddeld € 82,5 miljoen per jaar. Kan de Minister aangeven op welke wijze dit binnen de Rijksbegroting gefinancierd zal gaan worden, in relatie ook tot de huidige uitgaven voor Athena en APF? Welke departementen dragen nu hoeveel bij? Is er een moment in het Europese besluitvormingsproces voorzien waarin Nederland kan bepalen wel of niet mee te doen?

De fractie van 50PLUS deelt in de eerste plaats de zorgen van het kabinet over de gebrekkige onderbouwing van het bedrag van 10,5 miljard euro die volgens mevrouw Mogherini voor de EPF nodig is. Daarnaast is de fractie het volledig eens met het kabinetsstandpunt dat de financiering van de EPF een integraal onderdeel moet uitmaken van het totaal pakket aan onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader 2021–2027.

De leden van de 50PLUS-fractie vragen of de Minister kan aangeven in hoeverre de houding ten opzichte van ontwikkeling van de EPF zich verhoudt tot de positieve houding van Nederland ten opzichte van de Franse plannen voor een Europese Interventie Macht. Kan zij tevens aangeven hoe het staat met de voortgang van de uitwerking van dit initiatief?

Is de Minister daarnaast bereid om in de gesprekken met haar collega's aan te geven dat Nederland tegen de mogelijkheid is om letale middelen zoals wapens te leveren aan zogenoemde partners? Welke partners worden daarmee bedoeld en waar ligt dan uiteindelijk de bevoegdheid om hierover te beslissen? Ook hier moeten volgens de 50PLUS-fractie de nationale parlementen de doorslaggevende stem hebben als het gaat om wapens of onderdelen daarvan die in hun land worden gemaakt of van daaruit worden geleverd. Is de Minister dat met hen eens?

Deelt de Minister de vrees van de 50PLUS-fractie dat het onderbrengen van de bestaande African Peace Facility in de EPF ten koste zal gaan van de ontwikkeling op veiligheidsgebied van Afrikaanse staten? Is de Minister met hen van mening dat die juist op dit moment van groot belang is

gezien de wijze waarop de EU en Afrikaanse landen meer zullen moeten samenwerken op migratiestromen in te dammen?

Military Planning and Conduct Capability (MPCC)

In de geannoteerde agenda is te lezen dat er ook gesproken zal worden over de in 2017 opgerichte *Military Planning and Conduct Capability*. De MPCC zorgt voor de aansturing en planning van niet-executieve militaire EU-missies en betreft momenteel de EU-trainingsmisssies in Mali, Somalië en de Centraal Afrikaanse Republiek. De Minister schrijft in te willen zetten op een beter geïntegreerde benadering, gezien de veranderende veiligheidsomgeving rond Europa. De Minister schrijft dat een beter geïntegreerde benadering tot stand kan komen door meer relevante spelers op het strategische niveau nauwer te laten samenwerken aan gezamenlijke analyses die vervolgens als basis dienen voor (snellere) gezamenlijke besluitvorming. De VVD-fractie hoort graag hoe de Minister deze ontwikkelingen plaatst ten opzichte van de beoogde doelen van het *European Intervention Initiative* van Macron.

De fractie van 50PLUS is zeer benieuwd naar de evaluatie van de Military Planning and Conduct Capability (MPCC). De fractie vreest dat dit ook weer zal uitgroeien tot een organisatie waarop nationale parlementen straks niet of nauwelijks invloed kunnen hebben. Deelt de Minister die vrees? Waarop is de veronderstelling gebaseerd dat hiervoor een groot, nieuw operationeel EU-hoofdkwartier zou moeten worden opgericht?

PESCO

De leden van de CDA-fractie steunen de inzet van de Minister om de discussies over de PESCO-structuur en -procedures zo snel mogelijk af te ronden, om alle aandacht te geven aan het concreet maken van de PESCO-projecten. Er zijn tot nu toe slechts enkele concrete resultaten geboekt. De fractie deelt de opvatting van het kabinet dat lidstaten zoveel mogelijk de controle over PESCO moeten behouden. Kan de Minister nader ingaan op haar pleidooi voor het behoud van voldoende nationale bewegingsruimte?

De fractie van het CDA hecht zeer aan snelle besluitvorming over de deelname van derde landen en roept het kabinet op om zich in te spannen voor een te nemen Raadsbesluit door de RBZ van 20 november a.s.

De fractie van 50PLUS deelt de mening van de Minister dat de EU-lidstaten zo veel mogelijk de controle over PESCO moeten behouden en waardeert de inzet hiervoor. Kan de Minister aangeven of dit standpunt door alle andere EU-lidstaten wordt gedeeld?

Verslag bijeenkomst 25 juni jl.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het verslag van de «Jumbo»-RBZ van 25 juni jl.

Hybride dreigingen

Ten aanzien van de hybride dreigingen leest de CDA-fractie dat veel lidstaten opriepen tot een versterkte Europese samenwerking om deze het hoofd te kunnen bieden, inclusief daarbij behorende middelen. Kan de Minister aangeven wat die beoogde samenwerking zou betekenen? Heeft Nederland ook bijval gegeven aan het pleidooi voor de daarbij behorende middelen? Hoe wordt omgegaan met de pleidooien binnen de Raad? Zijn er, aanvullend aan de 22 geformuleerde acties, voorstellen te verwachten?

European Intervention Initiative

Nederland neemt, zo begrijpt de CDA-fractie, zowel deel aan het Franse European Intervention Initiative als de Joint Expeditionary Force (JEF), die is opgebouwd rond Britse eenheden, concepten en voorzieningen. Hoe verhouden beide initiatieven zich tot elkaar, alsmede tot de NAVO en de EU? Wordt met de deelname aan beide initiatieven een signaal afgegeven dat Nederland hieraan meer prioriteit geeft dan andere mogelijke inzet, bijvoorbeeld binnen de NAVO? Wanneer en op welke wijze wordt besluitvorming over inzet binnen het JEF-concept voorzien?